

dog ligger i, at han ved, hvem der har afgivet forklaring, og kender det fulde indhold af forklaringen, bliver risikoen for domfældelse på urigtigt grundlag voldsomt forstærket.

Med andre ord: Når man skal tage stilling til, om det er acceptabelt at give afkald på et vidne med den risiko for en materielt urigtig frifindelse, som det indebærer, skal det med i overvejelserne, at alternativet – anonymisering af vidnet – ikke nødvendigvis fører til en materielt rigtig domfældelse. Netop anonymiseringen rummer en høj grad af risiko for, at der i virkeligheden sker en materielt urigtig domfældelse. Og så er retssystemet for alvor kørt af sporet, hvis en urigtig domfældelse bliver resultatet af en proces, der er gennemført under tilsidesættelse af grundlæggende retsplejemæssige principper. Det må være en beskedent pris at betale for at undgå dette, hvis man engang imellem må opleve, at en sag må opgives eller ender med frifindelse, selv om den tiltalte i virkeligheden var skyldig.

Det kan ikke være uden interesse at omtale, at den norske Højesteret 2 gange i 1984 har truffet afgørelser, der i en helt anden grad end flertalsudtalelsen i den danske Højesterets dom i U.1984.81 står vagt om de grundlæggende garantier i strafferetsplejen. Det drejer sig om afgørelserne i *NRT 1984.334 og 663*, der begge omhandlede narkokriminalitet, som var blevet afsløret ved politimæssig overvågning af nogle nærmere angivne områder. Politifolkene afgav i byretten forklaring om deres iagttagelser, men blev af byretten fritaget for at besvare et spørgsmål fra forsvareren om, hvorfra observationerne var gjort, med den begrundelse, at det var nødvendigt at hemmeligholde observationsposterne. I den første sag udtalte den førstvoterende med tilslutning fra de øvrige dommere bl.a.:

»I utgangspunktet har et vitne plikt til å forklare seg om hva det har sett eller hørt eller på annen måte iaktatt om saksforholdet, og herunder med de begrensninger som følger af lovens §§ også å svare på spørsmål som kan være av betydning for å belyse vitneprovets verdi, for eksempel i hvilken avstand vitnet har foretatt sine observasjoner Det er videre langvarig og sikker rettspraksis for at det ikke er adgang til å fritta for vitneplikt av andre grunner enn de som er angitt i loven

Der foreligger derfor en saksbehandlingsfeil når byretten avskar forsvarerens spørsmål til politibetjentene.«

Denne sagsbehandlingsfejl fandtes så væsentlig, at byrettens dom blev ophævet.

Ganske samme resultat kom den norske Højesteret til i den anden sag.

Det kan heller ikke være uden interesse at omtale, at den danske Højesterets afgørelse om anonyme vidner på det nordiske juristmøde i 1984 ikke blev mødt med nogen form for sympati hos diskussionsdeltagerne fra de andre nordiske lande.

Danske dommere har traditionelt en meget pragmatisk holdning til de problemer, de bliver stillet overfor. Det kan der i mange tilfælde være gode grunde til, men der er tilfælde, hvor det har betydning at markere nogle principielle holdninger. Professor Robert Bech bliver undertiden påberåbt til støtte for den mere pragmatiske linie, og hans navn har også været inddraget i debatten om de anonyme vidner, bl.a. i Kiils ovenfor omtalte kommentar til den danske Højesterets dom. De betragtninger fra Robert Bechs side, som man har påberåbt sig til støtte for, at vidner i visse tilfælde kan føres anonymt, findes i en artikel i »Retsplejeloven 50 År«, side 173 ff. Det, man har fået ud af denne artikel, er, at domstolene ikke skal være så ængstelige for, om der er hjemmel til den løsning, som man finder fornuftig og hensigtsmæssig.

Det er rigtigt, at Robert Bech har gjort sig til talsmand for dette standpunkt, men det er sket med sigte på noget ganske andet end det, vi her taler om. I Robert Bechs artikel er der et afsnit specielt om forholdet mellem det offentlige og det enkelte individ. Han påviser her, hvordan det uden vanskeligheder har været muligt for domstolen at finde hjemmel til at fængsle i strid med eller ud over loven og dens forudsætninger, hvis man har syntes, der var behov for fængsling, mens det omvendt har knebet gevaldigt at finde hjemmel til at komme folk til hjælp, hvis der f.eks. skulle gives erstatning for et uberettiget indgreb.

Robert Bechs pointe er, at domstolene skal bekymre sig lidt mindre om hjemlen, end de hidtil har gjort, hvis der er behov for at yde hjælp til en person, der er kommet i klemme i systemet. Og at domstolene omvendt bør